

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve yasalar, mahpusların yaşam hakkının korunmasını ve sağlığa erişim haklarının sağlanmasını Devletin yükümlülüğü olarak belirlemiştir. Mevcut yasalar ve sözleşmelere rağmen hapisanelerde, sağlığa erişim hakkının engellenmesi can kayıplarının yaşanmasına neden olmaktadır. İnsan Hakları Derneği Merkez Hapishane Komisyonu'nun 29 Nisan 2022 tarihinde yaptığı açıklamada; hapishanelerde 651'i ağır olmak üzere toplam 1.517 hasta mahpus olduğu, tespit edebildikleri kadarıyla 2021 yılı başından bu yana en az 46 mahpusun hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirdi belirtmiştir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş olsa dahi hasta mahpusların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte, alınmayan tedbirler ve verilmeyen sağlık hizmeti nedeniyle can kayıpları yaşanmaktadır.

Hasta mahpuslar için, tam teşekküllü ve üniversite hastaneleri tarafından verilen raporlara rağmen, Adli Tıp Kurumu'nun (ATK) verdiği cezaevinde kalabilir raporları yaşam hakkı ihlaline neden olmaktadır. ATK'nin düzenlediği raporlar, 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un, hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi başlıklı 16. Maddesindeki "hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır." hükmünün uygulanmamasına yol açmaktadır. Ayrıca, Anayasanın 104. Maddesi ile Cumhurbaşkanı'na verilen, sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletme veya kaldırma yetkisinin sadece belirli suçlardan mahpuslara kullanılması da kamuoyunda tepkilere neden olmaktadır.

Mahpusların yaşamlarını zorlaştıran cezaevi koşullarına rağmen hasta mahpuslara ilişkin herhangi bir adım atmadığı gibi hükümet uygulamalarıyla cezaevinde hasta mahpus sayısının daha da artmasına neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler Avrupa Cezaevleri Kurallarına göre "Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese insan haklarının gerektirdiği gibi

* saygılı davranılmalıdır” ilkesinin benimsenmesi, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına ilişkin yasanın 6. Maddesi olan “Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur” hükmü gereği mahpusların sağlıklı bir yaşam hakkının güvence altına alınması, ağır hasta mahpusların etkin sağlık hizmeti almalarının sağlanması ve ölümlerin olmaması için bir an önce tahliye edilmeleri gerekmektedir.

Bu bağlamda:

- 1- Cezaevlerinde ölümlerin yaşanmaması için hasta mahpuslara yönelik bir çalışmanız var mıdır? Ağır hasta mahpuslar ayırım yapılmadan salıverilecek midir?
- 2- Bakanlığınız kayıtlarına göre, Mayıs 2022 tarihi itibarıyla kaç ağır hasta ve hasta mahpus bulunmaktadır? Son beş yılda kaç ağır hasta mahpus salıverilmiştir?
- 3- Son beş yılda kaç hasta mahpus yaşamını yitirmiştir?
- 4-2020 yılından bu yana yüzden fazla mahpusun yaşamını yitirmesi hakkında başlattığınız bir soruşturma var mıdır? Hayatını kaybeden mahpusların tedavilerinin yapılmasında ihmali bulunan kamu görevlileri için soruşturma açılmış mıdır?
- 5- Adli Tıp Kurumu’nun sağlık sebebiyle infazın ertelenmesi raporlarında tek yetkili kurum olmaktan çıkarılması, ağır hasta mahpusların tam teşekkülü bir hastane raporuna istinaden salıverilmelerinin sağlanması için çalışmalarınız var mıdır?
- 6- 2014 yılından itibaren Cumhurbaşkanı kararı ile salıverilen kaç ağır hasta mahpus vardır? Bunlar hangi suçlardan ceza almıştır?
- 7- Ömrünün çoğunu cezaevinde geçirmiş ağır hastalığı olan mahpusların cezaevinde tutulmasının hukuki gerekçeleri nelerdir?
- 8- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazına ilişkin yasanın ilgili hükümleri ve Avrupa Cezaevi Kurallarının “özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese, insan haklarının gerektirdiği gibi saygılı davranılmalıdır” ilkesi hasta mahpuslar için neden uygulanmamaktadır?
- 9- Ağır hasta mahpuslar 5275 sayılı yasanın 16. Maddesinin hangi şartlarını yerine getirmemektedir?